

Sygn. akt **VI RCa 277/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Schubert

Sędziowie: SO Waldemar Pałka

SR del. do SO Arkadiusz Rokicki (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2015 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. M.**

przeciwko **małoletniemu K. M.** reprezentowanemu przez matkę **N. M.**

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji małoletniego pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Mrągowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w Biskupcu

z dnia 21 sierpnia 2014 roku

sygn. akt VII RC 23/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok o tyle tylko, że datę obniżonych alimentów ustala na dzień 21 sierpnia 2014 roku.

II. Oddala apelację w pozostałej części.

III. Przyznaje adwokatowi R. Z. wynagrodzenie ze Skarbu Państwa w kwocie 300 złotych powiększone o podatek VAT, za pomoc prawną świadczoną stronie pozwanej z urzędu.

Sygn. akt VI RCa 277/14

UZASADNIENIE

Powód Z. M. wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 08 grudnia 2011r. w sprawie VI RC 1719/11 w pkt 4 poprzez obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz małoletniego K. M. z kwoty 600 zł do kwoty po 300 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że od orzeczenia rozvodu jego sytuacja materialna diametralnie się zmieniła. Obecnie pozostaje w nowym związku małżeńskim, z którego na utrzymaniu ma dziecko. Zamieszkuje z małżonką na B.. Powód od wielu lat utrzymywał się z handlu przygranicznego. Od jakiegoś czasu, w związku z zaostrzeniem przepisów granicznych, znacznie została ograniczona możliwość zarobku. Z. M. posiada w miejscowości R.dom i 4,3812 ha ziemi rolnej. Średni miesięczny dochód powoda z tego gospodarstwa rolnego wynosi 704, 97 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Biskupcu zobowiązany został do zapłaty alimentów na rzecz byłej żony N. M. w kwocie po 300 zł miesięcznie.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

W ocenie strony pozwanej zakres świadczeń alimentacyjnych ustalono dwa lata temu, a pieczę nad dzieckiem sprawuje wyłącznie matka, co też ma wymiar finansowy. Z uwagi na chorobę matki sytuacja życiowa rodziny małoletniego jest trudna.

Sąd Rejonowy w Mrągowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w Biskupcu wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2014r. obniżył alimenty od powoda na rzecz małoletniego pozwanego, ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 08 grudnia 2011r. w sprawie VI RC 1719/11 z kwoty po 600 zł miesięcznie do kwoty po 450 zł miesięcznie, poczynając od 12 lutego 2014r., w pozostałej części oddalił powództwo, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata R. Z. kwotę 600 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu, koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie zniósł i nie obciążył pozwanego kosztami sądowymi.

Sąd ten ustalił, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 08 grudnia 2011r. w sprawie VI RC 1719/11 rozwiązano małżeństwo rodziców małoletniego pozwanego K. M. przez rozwód, wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim powierzono jego matce N. M., a ponadto zasądzono od ojca na rzecz syna alimenty w kwocie po 600 zł miesięcznie. Powód jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego w 2000r., przebywał i zarabkował na B.. Zajmował się handlem przygranicznym. Wynajmował mieszkanie, za które płacił 50 dolarów. Do Polski przyjeżdżał raz lub dwa razy w miesiącu. Wyrokiem z dnia 04 października 2013r. Sąd Rejonowy w Mrągowie zasądził od powoda Z. M. na rzecz matki małoletniego N. M. tytułem alimentów po 300 zł miesięcznie. Matka małoletniego od 01 czerwca 2006r. pracowała na pół etatu w przedsiębiorstwie (...) i z tego tytułu otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 693 zł brutto miesięcznie. Od stycznia 2013 r. podjęła pracę w przedsiębiorstwie (...) w wymiarze pół etatu za wynagrodzeniem 1.064,86 zł miesięcznie netto. Od 18 marca 2013 r. korzysta ze zwolnienia lekarskiego. Zdiagnozowano u niej zapalenie opon mózgowych, zapalenie rdzenia kręgowego i mózgu. Orzeczeniem z dnia 10 września 2013 r. (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności zaliczył powódkę do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Ponadto Sąd I instancji ustalił, że powód jest właścicielem domu położonego w R. koło B. oraz 4,3812 ha użytków rolnych. Szacunkowy miesięczny dochód z gospodarstwa wynosi 704,97 zł. W domu tym zamieszkuje małoletni pozwany z matką. Powód nie deklarował żadnego dochodu w 2011r. i w 2012r. Zawarł ponownie związek małżeński i z tego związku ma na utrzymaniu dziecko, urodzone w dniu (...) Powód z żoną i dzieckiem mieszka na B.. Przez wiele lat zajmował się handlem przygranicznym. Obecnie, jak twierdził, handel ten nie przynosi takich dochodów jak kilka lat wcześniej. Małoletni pozwany od września 2010 r. uczęszczał do gimnazjum katolickiego w B.. Czesne za naukę wynosiło około 300 zł miesięcznie. Na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w Mrągowie nakazano N. M. by opróżniła z osób i rzeczy dom pozwanego położony w (...) i przyznano jej uprawnienie do utrzymania lokalu socjalnego. Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że małoletni leczył się w W. z powodu niedosłuchu obojga uszu. Ukończył naukę w płatnym gimnazjum w B.. Czesne w tej szkole wynosiło 200 zł miesięcznie. Następnie uczęszczać będzie do liceum ogólnokształcącego w B.. Nauka w tej szkole nie jest odpłatna. Małoletni nie jest już przewlekle chory. Matka pozwanego ma (...) lata. Poza małoletnim nie ma nikogo na utrzymaniu. Obecnie nie pracuje. Z uwagi na stan zdrowia została uznana za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Otrzymuje wynagrodzenie z przedsiębiorstwa (...) w kwocie po 852,54 zł miesięcznie oraz świadczenie rehabilitacyjne wypłacane przez ZUS w kwocie po 594,16 zł miesięcznie. Na leki wydaje ok. 50 zł miesięcznie. Powód dobrowolnie płaci świadczenia alimentacyjne na rzecz małoletniego pozwanego. Z. M. ma (...) lata. Z zawodu jest spawaczem. Od kilkunastu lat mieszka na B. Nie ma stałej pracy. Od początku pobytu w tym kraju utrzymuje się z handlu przygranicznego. Swoje dochody szacuje na 1.200 zł miesięcznie. Obecnie nie utrzymuje kontaktów z synem.

W ocenie sądu I instancji roszczenie powoda jest zasadne jedynie w części.

W ocenie tego Sądu rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych, duchowych, a także środki wychowania (kształcenia ogólnego, zawodowego), według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe

warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe, gimnazjalne i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku. Ponadto dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami. Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy obok usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego jak również od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pozwany obecnie zakończył pewien etap nauki. Nie zdecydował się na kontynuowanie nauki na poziomie liceum w tej samej szkole, zatem nie będzie musiał ponosić kosztów czesnego (w ubiegłym roku szkolnym 200 zł). Inną okolicznością mającą wpływ na nieco niższe potrzeby małoletniego jest stan jego zdrowia. Matka pozwanego stwierdziła, że nie jest już on leczony w związku z niedosłuchem. Te okoliczności były brane pod uwagę podczas ustalania poprzednio zakresu obowiązku alimentacyjnego. Należy zwrócić uwagę na to, że małoletni ma (...)lat i intensywnie rozwija się. Jego potrzeby są tożsame z potrzebami dorosłego człowieka. Alimenty dla pozwanego ustalono prawie trzy lata temu, gdy powód dopiero wchodził w okres intensywnego rozwoju. Matka pozwanego jest w trudnej sytuacji życiowej z uwagi na stan jej zdrowia. Obecnie jej miesięczne dochody wynoszą ok. 1.300 zł. Wysokość dochodów powoda z uwagi na nieformalny charakter nie jest dokładnie znana. Od wielu lat utrzymuje siebie i rodzinę z tzw. handlu przygranicznego. Ma jednak dochody pozwalające na systematyczne wywiązywanie się z obowiązków alimentacyjnych wobec syna i byłej żony. Posiada jednak na utrzymaniu półtoraroczne dziecko, a zatem zakres obowiązku alimentacyjnego jest szerszy niż poprzednio. Jest to okoliczność obiektywna, która ma wpływ na ograniczenie możliwości zarobkowych powoda.

Od powyższego wyroku apelację wniosła strona pozwana, która zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła sprzeczność ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, a polegająca na przyjęciu, że kwota 450 zł miesięcznie na rzecz małoletniego K. M. jest adekwatna do jego usprawiedliwionych potrzeb, sytuacji życiowej i materialnej pozwanego oraz jego matki.

Wskazując na powyższy zarzut pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu apelacji strona skarżąca podniosła, że na gruncie niniejszej sprawy nie można podzielić stanowiska sądu I instancji, iż dochody powoda nie są wysokie. Dochody te trudno oszacować, ale biorąc pod uwagę systematyczność płatności wobec pozwanego, jest on zdolny do wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego w zakresie żądanym przez pozwanego. Ponadto Sąd Rejonowy w niedostatecznym stopniu wziął pod uwagę trudną sytuację rodziny małoletniego. Jego matka cierpi na poważne dolegliwości zdrowotne, a podjęte leczenie i rehabilitacja nie dają pewności co do poprawy stanu jej zdrowia. Ponadto jedną z okoliczności, która rzutowała na obniżenie alimentów było to, że małoletni od roku szkolnego 2014/2015 nie będzie ponosił kosztów czesnego w związku z zakończeniem nauki w gimnazjum. Wydatek ten był ponoszony do czerwca 2014r., zaś sąd I instancji dokonał obniżenia alimentów od 12 lutego 2014r. W ocenie pozwanego, jest to swoista niekonsekwencja, gdyż okoliczność ta rzutowała na obniżenie alimentów wtedy, kiedy wydatek ten był ponoszony. Od ustalenia alimentów w dotychczasowej wysokości wzrosły koszty utrzymania małoletniego. Powód nie utrzymuje kontaktów z synem, a pieczę nad małoletnim sprawuje wyłącznie matka, co niewątpliwie ma swój wymiar finansowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja częściowo zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko sądu I instancji, iż podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 138 k.r.o.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego i co do zasady Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że od czasu ustalenia obowiązku alimentacyjnego powoda na rzecz małoletniego pozwanego w wysokości po 600 zł miesięcznie nastąpiły istotne zmiany okoliczności, uzasadniające obniżenie alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 08 grudnia 201r. w sprawie VI RC 1719/11 do kwoty po 450 zł miesięcznie.

Trafnie Sąd Rejonowy uznał, że dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami. Małoletni pozwany ukończył naukę w gimnazjum. Nie zdecydował się na kontynuowanie nauki na poziomie liceum w tej samej szkole, a zatem jego matka nie będzie musiała ponosić kosztów czesnego. Inną okolicznością rzutującą na zmniejszenie potrzeb dziecka jest jego stan zdrowia. W chwili obecnej K. M. nie jest już leczony w związku z niedosłuchem, a okoliczność ta była uwzględniana przy ustalaniu alimentów w dotychczasowej wysokości.

W zakresie możliwości zarobkowych powoda zgodzić się należy ze stanowiskiem sądu I instancji, że z uwagi na nieformalny charakter jego działalności (handel przygraniczny) nie jest ona dokładnie znana. Jednakże nie ulegało wątpliwości, że na możliwości te miał wpływ fakt, iż na jego utrzymaniu, obok małoletniego pozwanego, pozostaje również dziecko z obecnego małżeństwa, które urodziło się (...)

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że kwota 450 zł miesięcznie, do której obniżono alimenty, jest adekwatna do możliwości płatniczych i zarobkowych powoda Z. M..

Oczywistym jest fakt, iż obowiązek utrzymania dziecka spoczywa także na matce małoletniego K. M.. Nie ulega jednak wątpliwości, że obowiązek ten jest przez nią realizowany również poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie małoletniego syna (art. 135 § 2 k.r.o.). W takim wypadku świadczenie alimentacyjne ojca małoletniego pozwanego powinno polegać na pokrywaniu kosztów utrzymania i wychowania uprawnionego poprzez łożenie alimentów w wysokości po 450 zł miesięcznie. Kwota ta jest wystarczająca do pokrycia większości wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Biorąc pod uwagę mniejsze kwoty, które na ten cel powinna przeznaczać jego matka, usprawiedliwione potrzeby małoletniego pozwanego powinny być w ten sposób zaspokojone. Pomimo pogorszenia stanu jej zdrowia uzyskuje dochody (rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 648,13 zł), które umożliwiają jej pokrycie części kosztów utrzymania dziecka.

Sąd Okręgowy dokonał niewielkiej korekty zaskarżonego wyroku. Za uzasadniony uznać należało zarzut autora apelacji, iż jedną z okoliczności, która rzutowała na obniżenie alimentów było to, że matka małoletniego od roku szkolnego 2014/2015 nie ponosiła kosztów czesnego w związku z zakończeniem nauki syna w gimnazjum. Wydatek ten był ponoszony do czerwca 2014r., zaś sąd I instancji dokonał obniżenia alimentów od 12 lutego 2014r. W związku z tym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., należało zmienić zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że datę obniżonych alimentów ustalić na dzień wyrokowania przez sąd I instancji (21 sierpnia 2014r.) – pkt I wyroku.

W pozostałym zakresie apelacja została oddalona – art. 385 k.p.c. (pkt II wyroku).

O kosztach zastępstwa prawnego za II instancję, na podstawie § 6 pkt 3, § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r, poz. 461), orzeczono jak w pkt III wyroku.